

Samsun İli Kapyra Biber Sektör Raporu

Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

**T.C.
Samsun Valiliđı
İl Tarım ve Orman M¼d¼rl¼đ¼**

Samsun İli Kapyա Biber Sekt¼r Raporu

Burhan HEKİMOğLU
Ziraat M¼hendisi

Mustafa ALTINDEđER
Ziraat M¼hendisi

**Strateji Geliřtirme Birimi
Samsun/Nisan 2019**

T.C.
Samsun Valiliđi
İl Tarım ve Orman M¼d¼rl¼đ¼

Samsun İli Kapyra Biber **Sekt¼r Raporu**

Hazırlayanlar

Burhan HEKİMOğLU / Ziraat M¼hendisi
Mustafa ALTİNDEğER / Ziraat M¼hendisi

Redaksiyon

İsmail DEMİR / Ziraat M¼hendisi
Dr. Ali KORKMAZ / Ziraat M¼hendisi

Kapak Tasarım

Ahmet řENOđLU / T¼t¼n Teknoloji M¼hendisi

İstatistikler

Canser ERđİN / Ziraat M¼hendisi

Koordinasyon ve Tarımsal Veriler řube M¼d¼rl¼đ¼
Strateji Geliřtirme Birimi Yayınıdır

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	1
2. Dünya Sebze Üretimi	3
3. Dünya Biber Üretimi	5
4. Türkiye Sebze Üretimi	5
5. Türkiye Biber Üretimi	9
6. Samsun İli Sebze Üretimi	10
7. Yağlık Biber (Kapya)	12
8. İhracat	14
9. Bazı Biber Çeşitleri Bitki ve Meyve Özellikleri	19
Kaynaklar	20

Önsöz

Nüfusun hızlı artışı ve tarımsal alanlardaki verim azalması sonucunda Gıda Sektörünün önemi her geçen gün artmaktadır. Ülkenin yeniliklere kolayca adapte olabilen genç nüfusu sayesinde, gıda sektörü fırsatları değerlendirebilme üstünlüğüne de sahiptir. Bu kapsamda Samsun, coğrafi konumu ve yetiştirdiği ürünler açısından gıda sanayi için uygun koşullara sahiptir. Ancak, üretilen tarım ürünlerinin ham gıda olarak değil, işlenerek ve katma değeri arttırılarak hazır gıda olarak satılması ilimiz gıda sektörünün gelişimi açısından önem taşımaktadır. Hazır gıdalar içerisinde yaş sebzeler, yükselen trendiyle yaş sebzeler içinde kaypa biber önemli yer tutmaktadır.

Bilindiği gibi hazır gıdada yaş meyve sebze sektörü tüketici taleplerine oldukça hızlı reaksiyon veren bir sektördür. Hazır gıdalar içerisinde yaş sebzeler, yükselen trendiyle yaş sebzeler içinde kapyra biber önemli yer tutmaktadır.

Kapyra biberin tüketiminde yaşanan artış trendi tüketicilerin sağlıklı beslenme alışkanlıkları yanında damak tadı, yeni lezzet arayışları, kolaylık ve çalışma hayatının hazır gıdaları daha çok tüketmeye zorlaması ile de alakalıdır. Kapyra biber, hazır gıdalarda, dondurulmuş ürünlerde, sos yapımında, konserve yapımında, toz ve pul biber gibi baharat yapımında, çiğ köfte ve lahmacun hammaddesi olarak ta kullanılmaktadır.

Son yıllarda tüketicilerin kapyra biberin lezzeti ve besin değerleri hakkında bilgi sahibi olmalarından dolayı özel tüketici talepleri ile özellikle Bafra ilçesinde Kapyra biber ekilişinde ve üretiminde önemli artışlar yaşanmaktadır.

Hazırlanan kapyra biber sektörü raporunun başta ülkemiz ve ilimiz ekonomisine, tarımına, üreticisine ve Kapyra biber sektörünün tüm paydaşlarına faydalı olmasını diliyorum.

Nail KIRMACI
İl Müdürü

1. Giriş

Dünyada tarıma yönelişin arttığı, tarım ürünlerinin insan yaşamındaki öneminin daha iyi anlaşıldığı bir zaman dilimi içerisindeyiz. Günümüzde üretilenlerin tüketildiği bir yapıdan, büyüyen ve değişen tüketimin üretimi belirlediği bir yapıya geçiyoruz.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan bu hızlı ve çok yönlü değişim, gelişen ve çeşitlenen talepler tarımsal üretimde daha dinamik, daha çeşitli ve daha verimli bir yapılanmayı gündeme getirmiştir. Tarım ve Sanayi potansiyellerinin yatırımcılara, ihracatçılara, araştırmacılara, sanayicilere tanıtılması, tarıma dayalı sanayi sektöründe pazarlama, ihracat ve yenilikçilik kapasitesinin artırılması ülke ekonomisi ve refahı için büyük önem arz etmektedir.

Ülkemizde değişen harcama eğilimleri ve beslenme alışkanlıkları, sektöre etkileri açısından oldukça önemli gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişi başına düşen gelirin artması, değişen sosyal yapı ve tüketim alışkanlığı, nüfusun çalışma hayatında daha çok yer alması, çalışan kadın sayısının artması, kentleşme sonucu yaşam biçiminin değişerek çekirdek aile yapısının yaygınlaşması, yeni neslin beslenme şekilleri ve genç nüfusun farklı tat arayışları gibi etkenler tüketim kalıplarını ve gıda sektörünün üretim anlayışını değiştirmektedir.

İnsanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli ihtiyaçlarının başında beslenme gelmektedir. Nüfusun hızlı artışı ve tarımsal alanlardaki verim azalması sonucunda **Gıda Sektörünün** önemi her geçen gün artmaktadır. Ülkenin yeniliklere kolayca adapte olabilen genç nüfusu sayesinde gıda sektörü elindeki fırsatları değerlendirebilme üstünlüğüne de sahiptir.

Bu kapsamda **Samsun** ili bulunduğu coğrafi konumu ve yetiştirdiği ürünler açısından gıda sanayi için uygun koşullara sahiptir. Ancak, tarım ürünlerinin ham olarak değil, işlenip

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

---

katma değeri arttırılarak satılması ilimiz gıda sektörünün gelişimi açısından önem taşımaktadır.

Gıda Sektörünün en öncelikli kalemleri arasında yaş meyve sebze gelmektedir. Yaş meyve sebze sektörü çoğunlukla ülkelerin değişen sosyal durumlarına ve tüketici tercihlerine bağlı olarak gelişmektedir.

Samsun ilimizde çok miktarda yetiştirilen çok farklı sebze türleri ve kışlık sebze ürün çeşitliliği ilimizdeki gıda sektörü için bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra **Samsun** ili yaş meyve sebze sektörünün; **AB ülkelerine ve Rusya federasyonu ülkeleri** gibi yakın pazarlara ürün satabilme imkânının bulunması da diğer bir fırsattır.

Son yıllarda bilinçli tüketici kitlesinin büyümesiyle, kalite ve güvenliğe verilen önemin artmasıyla gıdada güvenilen markalar ve paketli ürünler ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle gelecekte hazır gıdada **tüketici trendleri fonksiyonel gıdalar, konserve gıdalar, şoklanmış gıdalar ve hazır gıdalar tarzında şekillenmektedir.**

Bu nedenle gıdaları uzun süreli muhafaza etmek ihtiyacı insanlık tarihi ile başlamış ve çağlar içerisinde ortam şartlarına ve teknolojiye bağlı olarak gelişme göstermiştir. Kurutmak, tuzla salamura yapmak, közlemek, yağlamak, konserve etmek ve dondurmak, birer muhafaza şekilleridir.

Bütün muhafaza yöntemleri, sonuçta, gıdanın kalite kriterlerini ve besin değerlerini Hazır gıdalar içerisinde yaş sebzeler, yükselen trendiyle yaş sebzeler içinde **kapa biber** önemli yer tutmaktadır.

Kapa biberin tüketiminde yaşanan artış trendi tüketicilerin sağlıklı beslenme alışkanlıkları yanında damak tadı, yeni lezzet arayışları, kolaylık ve çalışma hayatının hazır gıdaları daha çok tüketmeye zorlaması ile de alakalıdır. **Kapa biber, hazır gıdalarda, dondurulmuş ürünlerde, sos yapımında, konserve yapımında, toz ve pul biber gibi baharat yapımında, çiğ köfte ve lahmacun hammaddesi**

Samsun İli Kapyra Biber Sektör Raporu

---

olarak ta kullanılmaktadır. Ayrıca Alternatif sağlık sektöründe önerilen kırmızı (kapyra) biberde bulunan lutein, yaşlılığa bağlı göz hastalıkları riskini azaltmakta ve sinir, mide, salgı bezlerinin çalışmasında faydalı olduğu ve kan basıncını ayarladığı bilgisi bilimsel makalelerde yer almaktadır.

Kapyra biber geleneksel tüketimde; **oldukça etli ve kuru maddesi yüksek** olması, cazip parlak plastik bir görünüm sergilemesi, güzün yerel halkın salça tüketimi için kullanması nedeni ile sadece belirli dönemlerde pazar değeri olan bir ürün olarak tanınıyordu.

Günümüzde ise işleme sektörünün gelişmesi ile közlenmiş biber, yağlanmış biber, sarımsaklı soslu biber, biber ezmesi, biber salamurası şeklinde soğuk meze olarak tüketici tercihlerine eklenmesi, tüketicilerin biberin lezzeti ve besin değerleri hakkında bilgi sahibi olmalarından dolayı özel tüketici talepleri ile özellikle Bafra ilçesinde Kapyra biber ekilişinde ve üretiminde önemli artışlar yaşanmaktadır.

2. Dünya Sebze Üretimi

En üst düzeyde korumaya dayanmaktadır. Ancak gıdaların gerek kurutma ve gerekse salamura veya konserve etme sırasında meydana gelen kayıplar, özellikle vitamin kayıpları fazladır. Kurutmak, tuzla salamura yapmak, közlemek, yağlamak, konserve etmek ve dondurmak, muhafaza yöntemlerinde gıdanın uğradığı kalite kayıpları en az düzeye inmektedir. Bilindiği gibi hazır gıdada yaş meyve sebze sektörü tüketici taleplerine oldukça hızlı reaksiyon veren bir sektördür. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)'nın en güncel verilerine göre 2016 yılında; dünyada 58 milyon hektar alanda 1.1 milyar ton yaş sebze üretimi yapılmıştır. Söz konusu alanda yetiştirilen toplam yaş sebze 1,1 milyar ton olup, bunun içinde domates yaklaşık 177 milyon tonluk üretimi ile dünyada en çok yetiştirilen yaş sebze

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

ürünüdür. Domates, dünyada en çok üretilen, tüketilen ve ticarete konu olan tarım ürünlerinin başında gelmesi, insan beslenmesinde vazgeçilmez ürünlerden olması ve gıda sanayinde dondurulmuş, konserve, salça, ketçap, turşu gibi çok çeşitli kullanım alanlarına sahip olması nedeniyle önemli sebzelerin başında gelmektedir. FAO 2016 verilerine göre 1,1 milyar ton olan yaş sebze üretiminde domates 177 milyon ton ile %13'lük paya sahiptir. Dünya domates üretiminde 2016 yılı itibariyle 56,4 milyon tonluk üretim ile Çin ilk sırada, 18,4 milyon tonluk üretimi ile Hindistan ikinci, USA 13,03 milyon ton ile üçüncü ve 12,6 milyon tonluk üretimi ile Türkiye ise dördüncü sırada yer almaktadır. Dünyada lider konumda olan Çin, toplam dünya domates üretiminin %31'lik kısmını karşılamaktadır.

2016 yılı dünya biber üretimi 34.497.462 tondur. 2017 yılı Türkiye biber üretimi **2.608.172** tona ulaşmıştır. **2018 yılında** ise üretim **2.554.974** ton olmuştur. Türkiye dünya biber üretiminin **%7.4'ünü** karşılamıştır.

Dünya Yaş Sebze Üretiminde İlk 10 Ürün (ton)

Ürünler	Dünya
Lahana	71.259.199
Taze Fasulye	23.595.714
Domates	177.042.359
Biber	34.497.462
Hıyar	80.616.692
Kavun	31.166.896
Karpuz	117.022.560
Karnabahar	25.233.723
Ispanak	26.684.493
Pırasa	2.096.067

Kaynak: FAO.2016

Samsun İli Kapya Biber Sektör Raporu

Samsun ili 2018 yılında 136.786 ton biber üretimiyle tek başına Türkiye biber üretiminin **%5.3'ünü** karşılamıştır. Charleston biber Ülke Charleston biber üretiminin % 21.5'ini, kapya biber üretiminin % 6.9'unu ve dolma biber üretiminin % 4.8'ini karşılamaktadır. Samsun'dan ve Türkiye den en fazla biber ihracatı yapılan ülke Almanya'dır. Daha sonra Avusturya, Hollanda, Romanya ve diğer ülkeler gelmektedir.

Dünyada en çok üretilen ikinci sebze ürünü karpuzdur. Dünyada toplam 3,7 milyon hektar alanda ekimi yapılan karpuzun, 2016 yılı itibarıyla küresel üretim hacmi 117 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünyada en çok üretilen üçüncü sebze ürünü 80.6 milyon tonla hıyar ve dördüncü olarak üretilen ürün 71.2 milyon ton ile lahanadır.

3. Dünya Biber Üretimi

FAO'nun 2012 yılı verilerine göre; 2012 yılında dünyada 31.171.567 ton biber üretimi, 2016 yılında **34.497.462 tona** ulaşmıştır. Biber üretiminde Çin yaklaşık 14 milyon ton ile ilk sırada yer alırken, Türkiye (2018) **2.554.974** ton ile ikinci sırada yer almaktadır.

Dünya Biber Üretimi (ton) (FAO, 2016)

Ürün	2011	2012	2016
Biber	30.063.389	31.171.567	34.497.462

4. Türkiye Sebze Üretimi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre ülkemizin 2018 yılı sebze üretimi yaklaşık **8.206.680** dekar alanda 30 milyon tona ulaşmıştır. 2018 TÜİK verilerine göre Ülkemiz bu üretim ile dünya sıralamasında 4. sırada yer almakta ve küresel yaş sebze üretiminden yaklaşık %2,6 oranında pay almaktadır.

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

Türkiye’de sebze üretiminin % 75’si açıkta ve % 25’ü de örtü altında ve sebze ekilişinin % 90.6’ı açıkta ve % 9.4’ü de örtü altında gerçekleştirilmektedir. Tarım sektörünün çalışan nüfusun % 21’ini barındırdığı ve işlenen toplam arazinin % 12’sini de bahçe bitkilerinin oluşturduğu gerçeğinden hareketle, Türkiye’de yaklaşık 2.5-3 milyon kişinin bahçe bitkileri üretimi yaptığını söyleyebiliriz.

Samsun ilimizde verimli ovaların varlığı nedeniyle sebzecilik; yoğun olarak yapılan ve emek isteyen önemli bir tarımsal faaliyettir. TÜİK 2018 yılı verilerine göre Samsun ilinde yaklaşık 257.140 dekar alanda 768.931 ton sebze üretimi ile tüm sebzelerin üretiminde haritada görüldüğü üzere en önemli ildir. Samsun bölgemizde büyük ve küçük verimli ovaların varlığı nedeniyle, sebzecilik bilinçli ve yoğun olarak yapılan önemli bir tarımsal faaliyettir. Samsun bölgemizde en çok ekilişi yapılan ve ihracata uygun ürünler domates, karpuz, biber, kavun, kırmızılahana, beyaz lahana, brokoli, patlıcan, fasulye, marul, pırasa, ıspanak, karnabahar gibi sebzelerdir.

Türkiye’de Samsun ili sebze üretimiyle yıllar ve ürünler itibariyle ilk sıralarda sırada yer almıştır. Samsun kara yaprak lahana, kırmızılahana, kırmızı pancar, beyaz lahana, çarliston biber, bayır turp ve beyaz turp üretiminde 1. sırada yer alırken kıvırcık marul ve kırmızıturp üretiminde 2. sırada ve pırasa üretiminde 3. sırada ve karnabahar, ıspanak, brokoli, balkabağı, taze barbunya 4. sırada yer almıştır.

Sebze ürünleri üretim miktarı 2018 yılında bir önceki yıla göre %2,6 azalarak yaklaşık 30 milyon ton olmuştur. Sebze ürünleri alt gruplarında üretim miktarları incelendiğinde, yumru ve kök sebzeler %2,5, meyvesi için yetiştirilen sebzeler %2,9 azalırken, başka yerde sınıflandırılmamış diğer sebzeler ise %1,4 oranında artmıştır. Sebzeler grubunun önemli ürünlerinden, pırasada %21,5, havuçta %12,9, sakız kabakta %5,6 oranında artış, kuru soğanda %9,4, domateste %4,7, kavunda %3,3 oranında azalış olmuştur.

Samsun İli Kapya Biber Sektör Raporu

Dünya Yaş Sebze Üretimi Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO, 2014) verilerine göre; 1,71 milyar ton yaş meyve sebze üretimi gerçekleştirilmiştir. En fazla yaş meyve sebze üretimi gerçekleştiren ülke 754,5 milyon tonluk üretim ile Çin olurken, onu 215 milyon tonluk üretim ile Hindistan ve 62,5 milyon tonluk üretim ile Amerika izlemiştir. Türkiye 42,4 milyon dolarlık yaş meyve sebze üretimi ile dünya yaş meyve sebze üretiminde 5. sırada yer almıştır.

2018 yılında ülkemizde yaklaşık 30 milyon ton sebze, 22.3 milyon ton meyve olmak üzere toplam 52.3 milyon ton yaş meyve sebze üretilmiştir. Yaş meyve-sebze ihracatımız 4.5 milyon ton olup, üretimin yaklaşık %8.7'ine karşılık gelmektedir.

Ülkemizin Toplam Sebze Üretim Miktarı (ton) (TÜİK)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
27.820.207	28.448.218	28.569.781	29.600.000	30.266.897	30.825.369	30.032.827

Ülkemiz **küresel yaş sebze üretiminden yaklaşık %2,6 oranında pay** almaktadır. Türkiye’de bitkisel **üretim değerinin yaklaşık %25’i sebzeler**e aittir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2018 verilerine göre, tahıl ve diğer bitkisel ürünlerde yıllık üretim değerleri yüzde 10.4, **sebzelerde yüzde 22.3** ve meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde yüzde 20.9 artmıştır.

Tahıl ve diğer bitkisel ürünlerde yüzde 10.5 artarak 56.1 milyar liradan, 61.9 milyar liraya, **sebzelerde yüzde 22.3 artarak 33.8 milyar liradan 41.4 milyar liraya** ve meyveler, içecek ve bitkilerinde yüzde 20.9 artarak 45.9 milyar liradan 55.5 milyar liraya yükselmiştir.

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

Türkiye Bazı Sebze Üretim Miktarları Değişimi (ton) (TÜİK, 1980-2017)

	Domates	Biber	Patlıcan	Hıyar	Fasulye
1980	3.550.000	220.000	650.000	500.000	300.000
1985	4.900.000	235.000	680.000	780.000	400.000
1990	6.000.000	580.000	735.000	1.000.000	430.000
1995	7.250.000	750.000	750.000	1.250.000	460.000
2000	8.890.000	1.090.000	924.000	1.825.000	514.000
2001	8.425.000	1.150.000	945.000	1.740.000	490.000
2002	9.450.000	1.340.000	955.000	1.670.000	515.000
2003	9.820.000	1.370.000	935.000	1.780.000	545.000
2004	9.440.000	1.325.000	900.000	1.725.000	582.000
2005	9.600.000	1.380.000	900.000	1.725.000	555.000
2006	9.854.877	1.842.175	924.165	1.799.613	563.763
2007	9.945.043	1.759.224	863.737	1.674.580	519.968
2008	10.985.355	1.796.177	813.686	1.682.776	563.056
2009	10.745.572	1.837.000	816.134	1.735.010	603.653
2010	10.052.000	1.986.700	846.998	1.739.191	587.967
2011	11.003.433	1.975.269	821.770	1.749.174	614.948
2012	11.350.000	2.042.360	799.285	1.741.878	621.036
2013	11.820.000	2.159.348	826.941	1.754.613	632.301
2014	11.850.000	2.232.308	827.380	1.845.749	638.469
2015	10.050.000	1.829.000	930.000	1.745.000	555.000
2016	12.600.000	2.457.822	854.049	1.811.681	638.532
2017	12.750.000	2.608.172	883.917	1.827.782	722.749
2018	12.155.000	2.554.974	836.284	1.848.279	668.973

Sebze ürünlerinde üretim miktarları incelendiğinde, Yıllık üretim yüzde 2,6 azalarak 30 milyon ton oldu. Sebze ürünleri alt gruplarında üretim miktarları incelendiğinde, yumru ve kök sebzeler yüzde 2,5, meyvesi için yetiştirilen sebzeler yüzde 2,9 azalırken, başka yerde sınıflandırılmamış diğer sebzeler ise yüzde 1,4 arttı.

Samsun İli Kapyra Biber Sektör Raporu

Pırasada % 21,5, **Havuçta** % 12,9 ve **Sakız Kabağında** %5,6 artış oldu.

Kuru soğanda % 9,4, **Sarımsakta** % 3,4, **Domateste** % 4,7, **Kavunda** % 3,3 azaldı.

Çarliston biberde % 25,9 dolmalık biberde % 5,6 ve sivri biberde % 1,6 düşüş oldu.

5. Türkiye Biber Üretimi

Ülkemiz rakamsal olarak önemli yaş meyve sebze üreticisi olmasına rağmen, ihracatın üretime oranı %5'i geçmemektedir. Ancak kırmızı renkli, parlak ve etli olan ihracata dönük üretilen kapyra biberinin iç piyasada tüketiminin arttığı gibi kapyra biberi Avrupa ülkelerinde büyük rağbet görmektedir. Biber üretimi Türk tarımında en önemli sektördür. 2017 itibarıyla 2.608.172 ton Dolmalık, yeşil Sivri biber, Çarliston biber, Salçalık, Kapyra biber ve kırmızı biber üretilmektedir.

Türkiye, Biber Üretim Miktarları (ton) (TÜİK, 1980-2017)

Yıllar	Biber
1980	220.000
1985	235.000
1990	580.000
1995	750.000
2000	1.090.000
2001	1.150.000
2002	1.340.000
2003	1.370.000
2004	1.325.000
2005	1.380.000
2006	1.842.175
2007	1.759.224
2008	1.796.177

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

2009	1.837.000
2010	1.986.700
2011	1.975.269
2012	2.042.360
2013	2.159.348
2014	2.232.308
2015	1.829.000
2016	2.457.822
2017	2.608.172
2018	2.554.974

6. Samsun İli Sebze Üretimi

Yıllar itibariyle Türkiye biber üretimine baktığımızda 2000 yılında 1.090.000 ton olan üretim 2010 yılında önemli bir artışla **1.986.700** tona çıkmış ve 2018 yılında **2.554.974** ton biber üretilmiştir.

2016 yılı dünya biber üretimi 34.497.462 tondur. 2017 yılı Türkiye biber üretimi **2.608.172** ton olmuştur. 2018 yılında ise üretim **2.554.974** tona ulaşmıştır.

Samsun ili 2018 yılında 136.786 ton biber üretimiyle tek başına Türkiye biber üretiminin %5.3'ünü karşılamıştır. Çarliston biber Ülke Çarliston biber üretiminin %21.5'ini, kapa biber üretiminin %6.9'unu ve dolma biber üretiminin %4.8'ini karşılamaktadır.

Samsun'dan ve Türkiye den en fazla biber ihracatı yapılan ülke Almanya'dır. Daha sonra Avusturya, Hollanda, Romanya ve diğer ülkeler gelmektedir.

2016 yılı dünya biber üretimi 34.497.462 tondur. 2016 yılı Türkiye biber üretimi 2.457.822 ton olmuştur. **2018** yılında ise üretim **2.554.974** tona ulaşmıştır. Samsun ili 2018 yılında 136.786 ton biber üretimiyle tek başına Türkiye biber üretiminin %5.3'ünü karşılamıştır. Samsun'dan ve Türkiye den

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

en fazla biber ihracatı yapılan ÷lke Almanya'dır. Daha sonra Avusturya, Hollanda, Romanya ve diğerk ÷lkeler gelmektedir.

Türkiye Biber Çeşitleri Ekiliş ve Üretim Miktarları (ton) (TÜİK, 2018)

Ürün Adı	Ekilen Alan (da)	Üretim (ton)
Biber (Salçalık, Kapa)	346.248	1.128.060
Biber (Dolmalık)	131.351	397.175
Biber (Sivri)	290.885	930.349
Biber (Çarliston)	18.040	99.390

Kapa Biber Kıyaslamaları Samsun/Türkiye 2018

Samsun			Türkiye			
Ürün Adı	Ekilen Alan (da)	Üretim (ton)	Ekilen Alan (da)	Üretim Miktarı (ton)	Alan (%)	Üretim (%)
Biber (Kapa)	30.725	77.412	346.248	1.128.060	8,9	6.9
Biber (Dolmalık)	7.004	19.150	131.351	397.175	5.3	4.9
Biber (Sivri)	6.637	18.894	290.885	930.349	2.3	2.0
Biber (Çarliston)	7.218	21.330	18.040	99.390	40.0	21.5

Türkiye'de 2018 yılında **2.554.974** ton biber üretilmiş olup, 136.786 ton üretim ile biber üretiminin %5.3'ünü Samsun ili üretmektedir.

Samsunda 2018 yılında bu üretimin 30.725 dekar alan ekilişle, 77.412 ton kapa salçalık biber üretimi yapılmıştır. ÷lkede 2018 yılında 1.128.060 ton olan Kapa üretiminin yaklaşık %6.9'u olan 77.412 ton Kapa (salçalık-yağlık) biber Samsun ilinde üretilmiştir.

Samsun; tüm sebzelerin üretiminde bilindiğı üzere en önemli ildir. Samsun bölgemizde büyük ve küçük verimli

Samsun İli Kapyra Biber Sektör Raporu

ovaların varlığı nedeniyle, sebzeçilik bilinçli ve yoğun olarak yapılan önemli bir tarımsal faaliyetir.

Son yıllarda Samsun ilinde yıldan yıla artan yağlık biber üretimi önemli bir trend yakalamıştır. Özellikle Bafra ovasında oldukça geniş bir ekim alanı bulan yağlık biber ülkemizde iç piyasa da rahat bir Pazar bulmuştur. Yağlık biber de ülke iç tüketiminin önemli bir miktarı Samsun ili tarafından karşılanmaktadır. Ancak bu rakamın çok üzerinde üretim yapıldığı ve daha fazla üretim yapmaya elverişli potansiyelin bulunduğu bilinmektedir.

Samsun İli Sebze Üretimi Türkiye Kıyaslaması (ton)

Ürünler	Samsun(2017)	Samsun(2018)	Türkiye(2018)	Dünya(2016)
Lahana	259.549	222.983	761.933	71.259.199
Tazefasulye	102.391	26.233	668.973	23.595.714
Domates	180.128	75.071	12.155.000	177.042.359
Biber	248.635	136.786	2.554.974	34.497.462
Hıyar	40.617	25.176	1.848.279	80.616.692
Kavun	56.575	41.525	1.753.942	31.166.896
Karpuz	138.800	100.845	4.131.074	117.022.560
Karnabahar	19.036	20.160	225.151	25.233.723
Ispanak	24.056	12.632	225.174	26.684.493
Pırasa	27.138	24.742	252.958	2.096.067

Not: Dünya sebze üretim değerlerini FAO en son 2016 yılı için yayınlanmıştır. Kıyaslamalar 2016 yılı için yapılmıştır.

7. Yağlık Biber (Kapyra)

Türkiye’de 2018 yılında **2.554.974** ton biber üretilmiş olup, 136.786 ton üretim ile biber üretiminin %5.3’ünü Samsun ili üretmektedir.

Samsun ili 2018 yılında 136.786 ton biber üretimiyle tek başına Türkiye biber üretiminin %5.3’ünü karşılamıştır. Çarliston biber Ülke Çarliston biber üretiminin % 21.5’ini, kapyra biber üretiminin % 6.9’unu ve dolma biber üretiminin % 4.8’ini karşılamaktadır.

Samsunda 2018 yılında bu üretimin 30.725 dekar alan ekilişle, 77.412 ton kapyra salçalık biber üretimi yapılmıştır.

Samsun İli Kapyra Biber Sektör Raporu

Ülkede 2018 yılında 1.128.060 ton olan Kapyra üretiminin yaklaşık %6.9'u olan 77.412 ton Kapyra (salçalık-yağlık) biber Samsun ilinde üretilmiştir.

Samsun İli Kapyra Biber Ekiliş ve Üretimi -2017

Ürün adı	Ekilen Alan (da)	Üretim (ton)
Biber (Salça Kapyra)	30.725	77.412

Son yıllarda Samsun ilinde yıldan yıla artan yağlık biber üretimi önemli bir trend yakalamıştır. Özellikle Bafra ovasında oldukça geniş bir ekim alanı bulan yağlık biber ülkemizde iç piyasa da rahat bir Pazar bulmuştur. Yağlık biber de ülkemiz iç tüketiminin önemli bir miktarı Samsun ili tarafından karşılanmaktadır. Ancak bu rakamın çok üzerinde üretim yapıldığı ve daha fazla üretim yapmaya elverişli potansiyelin bulunduğu bilinmektedir.

Son yıllarda **Samsun** ilinde yıldan yıla artan yağlık biber üretimi önemli bir trend yakalamıştır. Özellikle **Bafra** ovasında oldukça geniş bir ekim alanı bulan yağlık biber ülkemizde iç piyasa da rahat bir pazar bulmuştur. Yağlık biberde ülkemiz iç tüketiminin büyük bir kısmı **Samsun** ili tarafından karşılanmaktadır. **Samsun ilinde üretilen yağlık kapyra biberin %90'ı Bafra ilçesinde** üretilmektedir. Ancak bu rakamın çok üzerinde üretim yapıldığı ve **daha fazla üretim yapmaya elverişli potansiyelin bulunduğu** bilinmektedir. Son yıllarda uluslararası yaş meyve sebze fuarlarına katılım sonucunda Samsun ili tarım potansiyelleri tanıtımı yapılmış özellikle kışlık sebzeler için yerli ve yabancı ihracatçılarla sonuç veren önemli anlaşmalar yapılmıştır.

Bafra Ovasında yetiştirilen kırmızı kapyra biberi, salça ve közleme olarak işlenmesi için başta Çanakkale ve Kahramanmaraş olmak üzere bazı diğer illerdeki fabrikalarda

Samsun İli Kapyalı Biber Sektör Raporu

---

kolaylıkla alıcı bulabilmektedir. Kapyalı biber faaliyette bulunan salça fabrikalarıyla birlikte daha fazla değeri kazanmış ve üretim miktarı ve alanları artmaya başlamıştır. Ancak işletme yaşanan ekonomik sıkıntılar dolayısı ile üretimden çekilmiştir.

Bafra ovasında yetiştirilen **kapyalı salçalık biberin brix oranı 7 olup 3,5-4 kg dan 1 kg salça** üretilir. Salça için rengi koyu kırmızı, et kalınlığı fazla olan biberler tercih edilmektedir. Közlemelik olarak ise yassı ve parlak olanlar tercih edilmektedir. **Bafra** ovasında kapyalı biberden elde edilen salçanın kuru madde miktarı ise 34 brix gelmektedir.

Yemeklik domates için kuru madde miktarı 2,5-3 brix gelmektedir. Sanayi tipi domateslerde ise bu miktar 4.5-5 brix gelmektedir. Taze tüketime uygun yemeklik tip domatesten 12 kg.dan 1 kg. salça elde edilirken sanayi tipi domatesten ise 7 kg'dan 1 kg. salça elde edilmektedir. **Bafra** ovasından sanayi tipi domateslerden elde edilen domates salçası ise 36-40 brix gelmektedir.

Bafra Ovasında Karpuzlu, Yeşilyazı, Doğanca, Koşuköyü, Altınova, Şeyhören köyleri başta olmak üzere yaklaşık 20 köyde salçalık kapyalı biber üretimi yapılmaktadır. Damlama sulama ile yetiştiricilik yapıldığında ve uygun gübreleme ile hasat periyodu 20 gün kadar erkene alınabilmekte, kalite ve rekolte yükselmektedir. Kapyalı biberin verim artışında yetiştirme alanlarındaki artış, damla sulama sistemlerinin adaptasyonundaki yaygınlık ve yetiştiricilikte teknik desteklerin seviyelerinin yüksek olmasının önemi büyüktür.

8. İhracat

2014 yılında yaş sebze ihracatı **1.166.584** ton olmuş **710.183.663** dolar ve **2015 yılında** yaş sebze ihracatı **964.166** ton olup **591.355.594** dolar olarak gerçekleşmiştir. Çin, dünya sebze üretiminde en büyük paya sahip ülke olarak bilinmekle beraber ancak kendine yeten ülke durumundadır.

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

2010-2017 yıllarında sebze de önemli dış pazarlarımız; Bağımsız Devletler Topluluğu, Almanya, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Irak, Moldova, Yunanistan, Avusturya, Suudi Arabistan ve Hollanda olmuştur. AB ve Rusya Federasyonu ülkelerine yapılan ihracat toplam sebze ihracatımızın yaklaşık %85'ini oluşturmaktadır.

2017-2018Türkiye Yaş Sebze İhracatı

Ocak-Aralık 2017		Ocak-Aralık 2018		2018 Payı (%)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar	Değer
1.267.382.698	563.263.914	1.308.233.119	593.286.615	29	26

Türkiye'den Yaş Sebze İhracatı Yapılan İlk 10 Ürün

Ürünler	OCAK-ARALIK 2017		OCAK-ARALIK 2018	
	Miktar (kg)	Değer (dolar)	Miktar (kg)	Değer (dolar)
Domates	525.884.950	288.735.753	538.585.972	291.903.059
Biber	95.863.012	96.937.046	128.753.389	118.662.315
Hiyar.Kornişon	49.946.868	34.095.775	66.922.818	41.348.797
Kabak	49.103.963	31.410.936	67.714.499	40.418.846
Patates	191.517.039	25.754.958	258.169.993	26.387.573
Soğan.Şalot	235.269.891	38.775.929	101.795.722	16.824.207
Patlıcan	23.740.401	12.337.271	25.820.361	15.191.262
Havuç.Turp	61.109.555	8.728.433	87.508.262	13.714.516
Mantar	572.072	6.000.375	1.390.372	10.331.338
Diğer Sebzeler	2.616.604	4.326.903	3.172.665	4.618.899
Toplam	1.267.382.698	563.263.914	1.308.233.119	593.286.615

2018 yılında yaş sebze de Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün değerde 292 milyon \$ ve miktarda 539 bin ton ile yine domates olmuştur.

2018 yılında 1.308.233 ton ve 593.286.615 dolarlık Yaş meyve-sebze ihracatımızın, 290.000 ton ve 37.77.664 dolarla Irak 1.sıradaki ülke konumundadır. Önemli dış pazarlarımız Romanya, Rusya, Almanya, Bulgaristan, Ukrayna, Irak, Beyaz Rusya'dır.

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

2018 yılında yaş sebze Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün 1.306.000 ton ve 593 milyon \$ ile domates ihracatı gerçekleştirerek dünyada 5'inci sırada yer almıştır. Bunu soğan-şalot ve hıyar-kornişon izlemiştir.

Küresel yaş sebze ihracatında ikinci sırada ise 4,5 milyar dolarlık ihracat hacmiyle biber gelmektedir. Türkiye 2018 yılında gerçekleştirdiği yaklaşık 119 milyon dolarlık biber ihracatıyla 10'uncu sırada yer almıştır.

Türkiye'ye taze sebze ihracatı diğer tarım ürünlerine göre hızla yükselerek son beş yılda yaklaşık on kat artış göstermiştir. Taze sebze ihracatında en büyük gelişme enginar, karnabahar, kabak, helvacı kabağı, kavun ve domateste olmuştur. *Lahananın donmuş ürün olarak ihracatı son beş yılda yirmi kat artmıştır.* Samsun ili ihracatta stratejik öneme sahip sebze çeşitleri üretiminde ve özellikle kışlık sebze üretiminde en büyük paya sahiptir. İhracatta gelişme gösteren brokoli, enginar, turp, karnabahar, biber, domates, kabak, pırasa, Brüksel lahanası ve kırmızilahana gibi sebzeler Samsun ilinde üretilmektedir ve bu sebzeler için daha fazla üretim potansiyeline sahiptir. Pazar bulunduğu takdirde bu ürünlerin çok daha fazla üretilmesi mümkündür.

Ocak-Aralık 2018 Ülke Guruplarına Göre Türkiye Yaş Sebze ve Meyve İhracatı

Ülkeler	Miktar (kg)	Değer (dolar)
Bağımsız Devletler Topluluğu	1.712.548.441	955.288.671
Avrupa Birliği Ülkeleri	817.713.023	759.915.680
Ortadoğu Ülkeleri	1.760.456.750	459.764.042
Diğer Avrupa Ülkeleri	168.024.420	97.680.717
DİĞER	53.383.160	53.096.219
GENEL TOPLAM	4.512.125.794	2.325.745.328

2017 yılında yaş sebze ihracatı 1.268.000 ton ve 563.400.000 dolar olmuştur. Çin, dünya sebze üretiminde en

Samsun İli Kapya Biber Sektör Raporu

---

büyük paya sahip ülke olarak bilinmekle beraber ancak kendine yeten ülke durumundadır.

2017 yılı itibarıyla dünyada ihracatı en fazla yapılan yaş sebze ürünü domatestir. Söz konusu ürünün ihracatı yaklaşık olarak 9,2 milyar dolar civarında tezahür etmiş, küresel yaş sebze ihracatındaki payı ise %21,2 olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz önde gelen ihracatçılardan biri olup, 2017 yılı itibarıyla 367 milyon dolarlık domates ihracatı gerçekleştirerek dünyada 5'inci sırada yer almıştır.

2017 yılında yaş sebzede Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün 526.100 ton ve 288,8 milyon \$ ile domates ihracatı gerçekleştirerek dünyada 5'inci sırada yer almıştır. Bunu soğan-şalot ve hıyar-kornişon izlemiştir. Önemli dış pazarlarımız Almanya, Rusya, Irak, Ukrayna, Romanya, Suudi Arabistan'dır. 24 Kasım 2015 te Rusya ile yaşanan gerilim kısa bir süre sonra aşılmıştır.

Küresel yaş sebze ihracatında ikinci sırada ise 4,5 milyar dolarlık ihracat hacmiyle biber gelmektedir. Türkiye 2017 yılında gerçekleştirdiği yaklaşık 96.9 milyon dolarlık biber ihracatıyla 10'uncu sırada yer almıştır.

Türkiye'ye taze sebze ihracatı diğer tarım ürünlerine göre hızla yükselerek son beş yılda yaklaşık on kat artış göstermiştir. Taze sebze ihracatında en büyük gelişme enginar, karnabahar, kabak, helvacı kabağı, kavun ve domateste olmuştur. *Lahananın donmuş ürün olarak ihracatı son beş yılda yirmi kat artmıştır.* Samsun ili ihracatta stratejik öneme sahip sebze çeşitleri üretiminde ve özellikle kışlık sebze üretiminde en büyük paya sahiptir. İhracatta gelişme gösteren brokoli, enginar, turp, karnabahar, biber, domates, kabak, pırasa, Brüksel lahanası ve kırmızı lahana gibi sebzeler Samsun ilinde üretilmektedir ve bu sebzeler için daha fazla üretim potansiyeline sahiptir. Pazar bulunduğu takdirde bu ürünlerin çok daha fazla üretilmesi mümkündür.

Samsun İli Kapyra Biber Sektör Raporu

Yeni gelişmeler, mix biberler ile yapılan küçük paketlenme biçimlerinin Avrupa Birliği ülkeleri tüketici tercihini oluşturmaktadır. Özellikle Avusturya ve Almanya'daki süper marketlerde 100 gramlık paketlerle California Wonder gibi yeni biber türlerinin tüketiminin arttığı görülmektedir.

2017 - 2018 Türkiye'den Biber İhracatı

Ocak-Aralık 2016		Ocak-Aralık 2017		2018 Payı (%)	
Miktar (bin ton)	Değer (milyon \$)	Miktar (bin ton)	Değer (milyon \$)	Miktar	Değer
95.8	96.9	128.7	118.6	10	20

Avrupa ülkeleri en çok biber ihracatı yaptığımız ülkelerdir. En çok biber ihracatı yaptığımız Almanya'yı Hollanda ve Avusturya takip etmektedir. Yunanistan, Romanya ve İngiltere'ye daha az miktarda biber ihracatı yapılmaktadır. Ayrıca pestisit kalıntıları sebebiyle batı Avrupa'daki süper marketlere yaş meyve sebze satmakta zaman zaman zorluklar yaşamaktayız. Geçmişte büyük avantajlara sahip olduğumuz bu pazarı üzümde Yunanistan, İspanya ve İtalya'ya kaptırmış durumdayız. **2003 yılına kadar tüm Avrupa'ya ülkemizin tanıttığı ve adeta tekel konumunda olduğumuz bir ürün olan Kapyra biberin pazarını Fas'a kaptırmış durumdayız.**

Türkiye'nin mevcut üretim hacmi ihracat pazarı için yetersizdir. Bu durum, özellikle biber ve domates üretiminde ortaya çıkmaktadır. Türkiye yaş meyve ve sebze sektörünün kendisini tanıtmaya ve anlatmaya sorunu olduğu gibi ulusal ve uluslararası piyasada lobi yapacak bir oluşum eksikliği yaşanmaktadır. Tablo değerlerine bakıldığında hemen hemen tüm çeşitlerde fide dikiminden hasada kadar geçen süre 50 günün üzerindedir. Kapyra biberde olgunlaşma süresi diğer çeşitlere nazaran daha uzun sürdüğü gibi hasat sezonu da uzun sürmektedir. Son yıllarda Kapyra biberin Yurt dışına ihracatında artış olduğu gibi yurt içinde de tüketiminin artması üretim

Samsun İli Kapyra Biber Sektör Raporu

alanlarının artmasına sebep olmuştur. Bafra ilçesinde Kapyra biber genelde açık sahada yetiştirilmektedir. Kapyra biber tüketimin artması ve diğer bölgelerle rekabet açısından biber fideleri alçak tünellere dikilerek hasatta 1 ay gibi bir erkencilik sağlanmıştır. Samsun'da açık sahada yetiştirilen Kapyra biber Antalya'da seralarda da üretilmektedir.

9. Bazı Biber Çeşitleri Bitki ve Meyve Özellikleri

Çeşit	Bitki Özellikleri			
	Olgunlaşma Zamanı (gün) *	Tipi	Ekim Alan	Bitki Boyu (cm)
Yalova Çarliston	53-55	Çarliston	Açık saha	65-70
Kandil Dolma	55-60	Dolma	Açık saha	60-65
Sera Demre08	65-70	Demre	Açık saha/Sera	60-65
Çorbacı	53-55	Sivri	Açık saha	65-70
Kapyra	65-70	Yağ Biberi	Açık saha/Sera	65-70

Çeşit	Meyve Özellikleri				Kullanım
	Renk	Boy (cm)	Tat	Lob	
Yalova Çarliston	Sarı-Yeşil	18-20	Tatlı	3	Taze pazar-Sofralık
Kandil Dolma	Yeşil	7-8	Tatlı	3	Taze pazar-Sofralık
Sera Demre08	Koyu Yeşil	18-20	Hafif acı	2	Taze pazar-Sofralık
Çorbacı	Parlak Sarı	22-25	Tatlı	2	Taze pazar-Sofralık/Sanayi
Kapyra	Kırmızı	16-18	Tatlı	3	Taze pazar-Sofralık/ Sanayii

*Fide dikiminden hasada kadar geçen gün sayısını ifade eder

Samsun İli Kapa Biber Sektör Raporu

Kaynaklar

- ✓ Yaş Meyve Sebze İhracatçılar Birliği Türkiye Genel Değerlendirme Raporu 01.01.2019
- ✓ Yaş Meyve Sebze Sektörü. T.C. Ekonomi Bakanlığı. 2018
- ✓ Akib yaş meyve sebze çalışma raporu Antalya 2017
- ✓ Yaş Meyve Sebze Sektörü Mamulleri İstanbul İhracatçılar Birliği Ocak 2018
- ✓ Dünyada ve Türkiye’de Yaş Sebze ve Meyve Üretimi Ankara Ticaret Borsası. Ocak.2017
- ✓ TİM Türkiye İhracatçılar Meclisi Tarım Raporu 2017
- ✓ Yaş Meyve Sebze İhracatçılar Birliği Raporları 2017-2018
- ✓ Yaş Meyve Sebze Sektörü. T.C. Ekonomi Bakanlığı. 2016.
- ✓ TR83 Samsun Alt Bölge Tarım Master Planı. 2006.
- ✓ Samsun Tarımının Sektörel Sorunları ve Çözümleri. 2006.
- ✓ Ege İhracatçılar Birliği. İzmir. 2018
- ✓ İhracat Raporu. Akdeniz İhracatçılar Birl. Gn. Sekr. 2018.
- ✓ TZOB- Yaş Meyve Sebze Raporu. 2017.
- ✓ İGEME Yaş Meyve Sebze Faaliyet Raporu. 2017.
- ✓ Samsun Tarımı B.Hekimoğlu-M.Altindeğer. 2016.
- ✓ Kalkınma Planı Özel iht. Kom. ön rap-DPT, 2018.

<http://samsun.tarimorman.gov.tr>

Kılıçdede mah. Abdülhakhamit cad. No:5 55060 İlkadım/SAMSUN
Telefon : 0362 231 37 00 (3 hat) Faks : 0362 233 21 63

